

Noszlopi László dr.: Jellemlátás és jellemigézés. (Szent István-Könyvek 118 : —119.) Budapest, 1935. (K. 8-r., 264 l.)

Magyar Pedagógiai Lexikonunknak a karakterológia kérdéseiben tájékoztató cikkeiből világosan kitűnik, hogy ennek a világháború óta újjászülető tudománynak nálunk nagyszerű talaja van. Illetékes szakköreink érdeklődése eredményesnek ígérkezik, s klasszikus példaadásokban sincs hiány. Gondoljunk csak — hogy mást ne említsünk — Kornis Gyulának *Az államférfi, Pázmány személyisége, Apponyi világnézete* című műveire. De olyan magyar könyv, amely ennek a kialakulás forrongó állapotában levő, újszerű s a ma emberét különösen érdeklő tudománynak egész területére nézve alapos, megbízható, tanulságos és szakszerűsége mellett közérthető, sőt élvezetes tájékoztatást nyújtana, mindeddig nem volt. Most azonban már van.

Ha ugyanis nem a fenti címét, hanem a műnek tartalmát nézzük, akkor megállapíthatjuk, hogy végre van eredeti magyar mű, amely az olvasót a karakterológia anyagának tömkelegében szellemtudományi és vitális beállítottsággal, a lélektan irányait az „egész ember“ kutatásában elérhető eredményeik arányában egyesítő határozottsággal, emelkedett s meggyőződéssel sugárzó egyéni felfogással eligazítja. Ezen a téren tehát szerzőnket illeti az úttörés érdeme.

A megfelelő helyeken olyan jellemkutatók eredményeit is felhasználja, kikről eddig alig vehettek tudomást azok, akik csak magyarul szoktak olvasni. Emellett azonban tud a bátorság határozottságával állást foglalni világhírű jellemkutatókkal szemben is. Ez különösen ott tűnik ki, ahol Jung és Kretschmer jellemtypusait bírálja.

Allhatatos következetességgel törekszik az etikai jellemtan kialakítására. Meg van győződve arról, hogy ennek részletes kifejtésével közelíti meg leginkább a teljes karakterológia eszményét, mert így feltárhatja a lelki élet természet tudományi, ideg-élettani és szellemi alapjait. Jellemtant csak az egyéniségi lélektanán és bölcsletén lehet felépíteni.

Előbb — a lélektanok három (természet tudományos, orvosi és szellem tudományos) fáját ismertető bevezetés után — a jellemtan alapfogalmait tisztázza. Itt fejtegeti az etikai jellemtan feladatait, valamint a karakterológiai megismerés természetét és módszerét. Ezután sorra veszi a jellemtypusokat, majd levonja a kritikai, elméleti és gyakorlati következményeket.

Minden jellemtan bizonyos fokig társadalomlélektan is. A könyvet tehát pedagógusok és szociológusok egyaránt forgathatják. Az utóbbiak annál inkább, mert a mű a társadalomtudomány mai követelményeinek is annyira megfelel, hogy okvetlenül hozzá fog járulni társadalompolitikánknak a helyesebb emberismeretnek megfelelő fejlesztéséhez.

Váradi József.

Katona Lajosné Thuránszky Irén: A magyar tanítónők Mária Dorothea-Egyesületének félszázados története 1885—1935. Budapest, 1935. Kiadja a Mária Dorthea-Egyesület. (87 lap.)

A lefolyt esztendő végén nagy ünnepe volt a magyar nemzetnevelés és kultúra szorgalmas és lelkes munkásainak, a magyar tanítónőknek. Az 1885-

ben alapított és első alapító tagjáról s védnökéről, a legmagyarabb királyi hercegnek, Józsefnek leányáról elnevezett Mária Dorothea-Egyesület, mely a tanítónőknek első egyesülete volt, ülte fennállásának félszázados jubileumát. Ebből az alkalomból Katonáné Thuránszky Irén, a budai tanítónőképző-intézet nagyműveltségű nyug. igazgatója, jónevű pedagógus író, a Magyar Paedagogiai Társaságnak is kezdettől fogva rendes tagja, gondos összeállításban megírta az egyesület történetét 1885-től 1935-ig. E kis monográfia megírása érdemes feladat volt s az előttünk levő füzet becses részlete a letűnt félszázad magyar nőnevelési mozgalmaira vonatkozó történeti irodalomnak.

A főleg György Aladárnak, a XIX. és XX. század mezsgyéjén élt kiváló emberbarátnak, szociológusnak és pedagógusnak s az első nagy magyar tanárnőnek, Zirzen Jankának buzgólkodása folytán létrejött Mária Dorothea-Egyesület ugyanis kiváló érdemeket szerzett nemcsak szociális szempontból a magyar tanítónők anyagi helyzetének előmozdítása és a tanítónői rend társadalmi szervezése érdekében, hanem azzal is, hogy a rászoruló tanítónők segélyezésén kívül a tagok szellemi életének irányítását, műveltségüknek emelését is feladatul tűzte ki magának. Ennek a célnak elérésére külön szakosztályt szervezett, melynek irányító tisztét egy kiváló magyar nagyszony, félszázados pedagógiai életünk egyik legműveltebb s leglelkesebb női munkása, a Magy. Paedagogiai Társaságnak is kezdettől fogva buzgó tagja és ékessége, Sebestyénne Stetina Ilona 42 éven át viselte. Ez a szakosztály havonként tartott ülésein tudományos és művészi, főleg pedig társadalomtudományi és pedagógiai előadásokat és vitaestélyeket rendezett (a mintegy 400 előadás hatalmas sorozatának tárgyszerinti részletes jegyzéke a füzet függelékében van közölve), az első országos kisdidnevelési kiállítást rendezte, irodalmi pályázatokat írt ki, ifjúsági könyveket adott ki, élénk tevékenységet fejtett ki a háztartási iskolák, leányiparostanonc-iskolák, továbbá a gazdasági és kézimunkaoktatás létesítése és fejlesztése körül. Hampelné Pulszky Polixena indítványára leánygimnáziumok alapításának eszméjét vetette föl és közreműködött abban a mozgalomban, mely a nőknek az egyetemre való felvételére irányult s a Mária Dorothea-Egyesület buzgó propagandájának valóban nagyrésze volt abban, hogy ez a mozgalom 1896-ban sikerre is vezetett.

Mindezen mozzanatok összefoglalása és megörökítése a célja Katonáné Thuránszky Irén szép munkájának, mely pedagógiai irodalmunkban neveléstörténeti érdekességénél fogva figyelmet érdemel. gy. á.

Ponesz Aranka: Pécs város középiskoláinak népsége 1900-tól 1935-ig. Pécs, 1936. (40 l.)

A pedagógiai elmélet és gyakorlat párhuzamosan fut egymás mellett; egyik a másikat kiegészíti, indításokat adnak egymásnak, s korrelációjuk termékenyítő hatással van egész nemzedékek életére. Amíg azonban egy nevelési elmélet eljut odáig, hogy az életben vérré, valósággá váljék, igen sok részletmunkára van szükség. Ilyen részletmunka Ponesz Aranka kis dolgo-